

ANTIRACISTISK HANDLEPLAN

MAJ 2019

INDHOLD

**ET EMPATISK,
INKLUDERENDE
OG MANGFOLDIGT
SAMFUND** 1-2

**A: EN LOVGIVNING
DER IKKE DISKRIMINERER** 3-5

**B: RACISME SKAL
HAVE KONSEKVENSER** 6-7

**C: EN BEDRE
OFFENTLIG SAMTALE
OG REDSKABER TIL AT
BEKÆMPE RACISME** 8-12

FINANSIERING 13

ET EMPATISK, INKLUDERENDE OG MANGFOLDIGT SAMFUND

Alternativet ønsker et samfund, der er humanistisk og empatisk, inkluderende og mangfoldigt. Et samfund, hvor alle mennesker reelt har lige muligheder og anerkendes som ligestillede medborgere uanset race, nationalitet, religion, kultur, køn og seksualitet.

I et demokratisk samfund er beskyttelse af den enkeltes ret til at være den man er, og ikke blive diskrimineret på baggrund af den man er, helt grundlæggende. Men virkeligheden for mange medborgere med minoritetsbaggrund er, at de bliver mødt af stigmatisering og diskrimination. Af magthavere, af lovgivning, men også af tonen i den offentlige debat, som åbenlyst er blevet markant hårdere de senere år.

Hvis vi vil realisere visionen om det mangfoldige samfund, kræver det en øget indsats mod racisme. Alligevel er det som om ordet 'racisme' nærmest er farligt at benytte i dagens Danmark. Både i den offentlige debat, og når vi mødes omkring køkkenbordet. Måske skyldes det en udbredt opfattelse af, at racisme er en identitet. At racist er noget man er. Men racisme er ikke blot enkeltpersoner, som giver udtryk for, at de ikke kan lide nogen på grund af deres hudfarve. Racisme er også indlejret i nogle af vores samfundsstrukturer, som over tid er blevet normaliseret.

Kampen mod racisme og kampen for et mere mangfoldigt, rummeligt, tolerant og empatisk samfund, har sjældent været vigtigere end lige nu. Derfor har vi valgt at formulere en politisk handleplan, der har til formål at bekæmpe racisme i alle afskygninger i vores samfund. Helt konkret foreslår vi en anti-racistisk handleplan, som indeholder følgende initiativer:

A: EN LOVGIVNING DER IKKE DISKRIMINERER

B: RACISME SKAL HAVE KONSEKVENSER

**C: EN BEDRE OFFENTLIG SAMTALE
OG REDSKABER TIL AT BEKÆMPE RACISME**

DEFINITION: HVAD ER RACISME?

Ifølge Den Danske Ordbog er der to forskellige betydninger af racisme:

Diskrimination eller fjendtlig holdning over for grupper af mennesker pga. deres etniske baggrund og fremmedartede udseende, kultur m.m.

Forestilling om at mennesker kan inddeles i racer med bestemte fysiologiske, mentale og sociale særtræk der gør nogle racer overlegne eller underlegne i forhold til andre.

Racisme er således forestillingen om, at mennesker inddeles i forskellige grupper efter biologisk race, og at der er et

hierarkisk forhold imellem disse racer. Men racisme har også udviklet sig og kommer også til udtryk som den første definition indikerer, i en mere bred betydning nært beslægtet med handlinger som diskrimination, undertrykkelse, fremmedhad osv. Herunder stemples former for diskrimination eller forskelsbehandling ud fra kultur, religiøs, sproglig, etnisk, politisk orientering og national herkomst som racisme. Racisme omfatter også forhånende og nedværdigende ytringer om bestemte menneskegrupper som i de senere år er i stigning på internettet, men også på den politiske scene.

Kilde: Den Danske Ordbog: ordnet.dk & antiracisme.dk

A: EN LOVGIVNING DER IKKE DISKRIMINERER

Alternativet mener, at Danmark aktivt skal påtage sig ansvar for at sikre og styrke den enkeltes ret til ikke at blive diskrimineret og leve op til FN's racediskriminationsforbud. Retten til ikke at blive diskrimineret og opleve usaglig forskelsbehandling på baggrund af race er en grundlæggende menneskerettighed, og denne mener Alternativet bør integreres og afspejles i dansk lov. Der er brug for, at vi tager diskrimination og racisme alvorligt, og aktivt handler med henblik på at styrke den enkeltes retssikkerhed og krav på ligebehandling. Vi foreslår derfor en række konkrete tiltag, der skal bidrage til at sikre enhver medborgers ret til at deltage i samfundet på lige vilkår uden at blive diskrimineret.

1: Inkorporering af FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination (CERD) i dansk lov

Danmark har tiltrådt og ratificeret FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination (CERD), men den er ikke inkorporeret i dansk lov, ligesom eksempelvis Den Europæiske Menneskerettighedskonvention er.

Alternativet foreslår, at vi styrker den danske indsats for at sikre retten til ikke at blive diskrimineret på baggrund af race ved at inkorporere FN's konvention om alle former for racediskrimination i dansk lov. Det vil bidrage til en styrkelse af borgernes retsstilling, særligt i forhold til staten. Derudover vil det tydeliggøre, at den enkelte borger selvstændigt kan påberåbe sig sine konventionssikrede rettigheder ved domstolene.

DEFINITION: HVAD ER DISKRIMINATION

Diskrimination defineres af Institut for Menneskerettigheder som en usaglig forskelsbehandling, som medfører, at en person får en ringere behandling end andre, og årsagen til forskelsbehandlingen ikke kan retfærdiggøres på et lovligt grundlag.

Kilde: Institut for Menneskerettigheder

DEFINITION: HVAD ER LIGEBEHANDLING

Ligebehandling indebærer, at vi fokuserer på det enkelte individ og anerkender, at mennesker er forskellige og derfor ikke har samme udgangspunkt. Man skal altså ikke behandles ens, men man skal have lige muligheder i samfundet.

Kilde: Institut for Menneskerettigheder

2: Afskaffelse og gennemsyn af lovgivning med diskriminerende effekter

I Danmark er vi menneskeretligt forpligtet til ikke at diskriminere mennesker på baggrund af race, seksuel orientering, køn, handicap eller religiøs overbevisning. Men de seneste år, har vi set en lovgivningsmæssig praksis, hvor et flertal i Folketinget vedtager love, der sigter på at ramme bestemte grupper med minoritetsbaggrund. Det så vi med "maskeringsforbuddet", den såkaldte "ghetto"-pakke, paradigmeskiftet, integrationsydelsen, 'håndtrykskravet' i indfødsretsloven, "dobbel strafzone". De love, der her nævnes som eksempel, forsøger at skjule de diskriminerende effekter ved at de officielt dækkes ind under et bredere formål. Alternativet foreslår derfor, at den nævnte lovgivning med diskriminerende effekter afskaffes, og øvrig lovgivning gennemtjekkes for tilsigtede og utilsigtede diskriminerende effekter.

3: Ny Indfødsretslov

Alternativet mener, at den enkelte bør have ret til statsborgerskab, hvis betingelserne for at opnå statsborgerskab er opfyldt. Derfor er det afgørende, at praksis for tildeling af statsborgerskab flyttes fra det parlamentariske til det forvaltningsretlige område. Den enkeltes mulighed for at opnå dansk statsborgerskab skal være uafhængig af den politiske stemning og det politiske flertal i Folketinget. Alternativet foreslår en ny indfødsretslov, der stiller klare objektive kriterier, så indfødsret kan opnås ved erklæringsafgivelse. I praksis vil dette betyde, at den enkeltes retssikkerhed styrkes, da statsborgerskabsprocessen afpolitiseres og der samtidigt åbnes op for klagemulighed, hvor der i dag ikke findes nogle mulighed for borgere at indgive klage ved afslag eller ekstraordinær lang sagsbehandling.

4: Obligatorisk ligestillings- og mangfoldighedsvurdering af alle lov- og beslutningsforslag

De beslutninger magthavere tager, påvirker det enkelte menneske i samfundet. Alternativet mener, at det er afgørende for gennemsigtigheden og den demokratiske samtale, at vi ved, hvilke effekter love og beslutningsforslag kan have for borgerne inden vi vedtager dem og særligt om forslagene rammer skævt i forhold til personer med minoritetsbaggrund. Derfor foreslår vi, at alle lov- og beslutningsforslag skal medtage en eksplicit ligestillings- og mangfoldighedsvurdering, som redegør for, om og i hvilket omfang det pågældende forslag kan forventes at påvirke forskellige personer med minoritetsbaggrund. Det skal også bidrage til, at civilsamfundet har en reel mulighed for at rejse kritik af racistisk eller diskriminerende lovgivning.

B: RACISME SKAL HAVE KONSEKVENSER

Alternativet mener, at ethvert menneske har krav på lige rettigheder, og skal sikres lige mulighed for at udfolde sit potentiale. Derfor er beskyttelse af borgere med minoritetsbaggrund et centralt princip for vores demokrati. Vi skal sikre, at den enkelte ikke begrænses i at deltage i alle aspekter af vores fælles demokrati, og at alle borgere oplever, at samfundet reelt sikrer deres rettigheder og retten til at udøve dem i tryghed. Når mennesker afholder sig fra at deltage i den offentlige debat, fordi de personlige omkostninger er for store, så har vi i praksis ikke et samfund, hvor ytringsfriheden er for alle. Det er et alvorligt problem for den demokratiske samtale.

5: Styrket indsats mod hadforbrydelser og beskyttelse af personer med minoritetsbaggrund

Såvel i Europa som i Danmark registreres en stigning i fysiske såvel som online hadforbrydelser. I tråd med nationale handlingsplaner i Norge, Sverige og England ønsker Alternativet en række elementer inkluderet i en national målrettet indsats mod hadforbrydelser i Danmark, der inkluderer:

Styrket retssikkerhed for personer udsat for hadforbrydelser og racisme.

- Registrering af hadforbrydelser skal forbedres hos politiet. Dette sikres ved at politiet i hver rapport skal spørge til offeret om vedkommende mener der er tale om en hadforbrydelse og markere svaret i rapporten.
- Forbedret statistik over hadforbrydelser hos politiet som udmøntes i årlige rapporter.

Forbedret støtte til ofre for hadforbrydelser og racisme.

- Tilfredshedsundersøgelse af ofre, der har anmeldt hadforbrydelser.
- Midler til organisationer der hjælper ofre.

Øget synlighed, forebyggelse og nedbringelse af antallet af hadforbrydelser.

- Uddannelse af førere af offentlig transport så de ved, hvornår de bør gribe ind overfor bl.a. verbale overgreb.
- Uddannelse af personer i nattelivet i forhold til indgriben i hadforbrydelser.
- Indsats i forhold til hadforbrydelser på internettet.

6: Den enkelte borger skal kunne rejse sager om racisme

I Danmark er muligheden for at rejse sager om racisme begrænset, da racismeparagraffen er underlagt offentlig påtaleret. Det betyder, at man som borger ikke kan anlægge civilsag, som man eksempelvis kan i injuriersager. I praksis betyder det, at det kan være svært at få en sag om racistiske ytringer afprøvet ved domstolene, fordi det er anklagemyndigheden, der afgør om sagen skal prøves. Alternativet mener, at det er domstolene, der skal afgøre, hvor grænsen mellem ytringsfrihed og racisme går, ikke anklagemyndigheden. Alternativet foreslår, at loven laves om, så den enkelte borger, grupper af borgere eller organisationer selv kan rejse sager om racisme. Dette kan bidrage med, at flere sager om racistiske ytringer bliver afgjort ved domstolene¹.

FLERTALLET AF ALLE HADFORBRYDELSER ER MOTIVERET AF RACISME

Ifølge tal fra det Kriminalpræventive Råd er størstedelen af anmeldte hadforbrydelser registeret med et racistisk motiv. Racistisk motiverede hadforbrydelser udgør halvdelen af det samlede antal registrerede hadforbrydelser hos Rigspolitiet i 2017.

Justitsministeriets offerundersøgelse fra 2017, der omhandler selvrapporterede forbrydelser, viser, at omkring 4.000

mennesker mellem 16 og 74 år hvert år bliver udsat for racistisk motiveret vold. Mørketallet på området er stort, da mange vælger ikke at anmelde hadforbrydelser.

Hadforbrydelser, er kriminalitet begået på baggrund af andre menneskers race, etnicitet, tro, seksuelle orientering eller lignende, og kan være alt fra hadefulde ytringer til voldelige overfald.

(Kilde: Det Kriminalpræventive Råd² & Justitsministeriet³)

¹ <https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/loven-blokerer-rejse-blasfemi-sager>

² <https://www.dkr.dk/vold-og-voldtaegt/fakta-om-hadforbrydelser/>

³ http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/pictures/offerrapport_2016.pdf

C: EN BEDRE OFFENTLIG SAMTALE OG REDSKABER TIL AT BEKÆMPE RACISME

Den offentlige og politiske samtale om racisme er svær og viden samt redskaberne til at bekæmpe diskrimination og racisme er ikke udbredte nok. Derfor vil Alternativet styrke forskningen, understøtte det aktive civilsamfund, sikre fremtidige generationer et videngrundlag samt klæde alle offentlige ansatte på, til at arbejde aktivt med antiracisme og antidiskrimination.

7: Ressourcer til dansk forskning i racisme og diskrimination i en national kontekst

På de fleste områder udformer vi love og politik på baggrund af forskning. Det skal vi også gøre, når det handler om racisme og diskrimination. Der er brug for forskning, der belyser racismens udtryksformer i Danmark. Vi behøver mere forskningsbaseret viden om racismens virkningsmåder og effekter, så vi aktivt kan handle imod diskrimination. Alternativet foreslår derfor, at der øremærkes en pulje på 5 mio. kr. målrettet forskning, der arbejder på tværs af institutioner, og undersøger hvordan racisme og diskrimination kommer til udtryk både direkte og indirekte, bevidst og ikke bevidst i det danske samfund.

MANGLENDE FORSKNING I RACISME OG DISKRIMINATION

Professor i Global Sundhed og Indvandrermedicin Morten Sodemann påpeger manglende dansk forskning om sammenhængen mellem oplevet forskelsbehandling/diskrimination og fysisk/psykisk helbred⁴, ligesom forskning i flere andre lande påviser hvordan racisme og diskrimination har negativ indflydelse på det psykiske og fysiske helbred og dermed har omfattende samfundsøkonomiske konsekvenser.⁵

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd påpegede i rapporten "Måling af diskrimination på baggrund af etnisk oprindelse" fra 2012, finansieret af Social og Indenrigsministeriet, at området er mangelfuldt belyst i Danmark, hvor flere andre lande som Canada, USA, Australien og Storbritannien har en større og længerevarende forskningstradition på området⁶. Alternativet ønsker derfor at øremærke en pulje forskningsmidler på 5 mio. kr. til forskning som belyser racismens effekter på det danske samfund.

8: Økonomisk støtte til civilsamfundsaktører, der arbejder aktivt for at bekæmpe racisme og diskrimination

En central driver af den offentlige samtale i Danmark er det danske civilsamfund. Det er lokale foreninger, der skaber rum for inkluderende samtaler, og det er nationale aktører, der kvalificerer den offentlige debat. Som led i at forbedre den offentlige samtale om racisme, vil vi målrette økonomisk støtte i en pulje på 5 mio. kr. til arbejdet med antiracisme og antidiskrimination på finansloven.

⁴ <https://www.zetland.dk/historie/se6E3kl0-aOPVEK2d-257e1>

⁵ https://www.researchgate.net/publication/328531431_On_the_origin_and_consequences_of_racism

⁶ <https://www.vive.dk/da/udgivelser/maaling-af-diskrimination-paa-baggrund-af-etnisk-oprindelse-4716/>

HADEFULDE YTRINGER AFHOLDER MEDBORGERE FRA AT BRUGE DERES YTRINGSFRIHED

En rapport fra Institut for Menneskerettigheder, der undersøger hadefulde ytringer på DR Nyheders og TV Nyhedernes Facebooksider viser, at 15% af kommentarerne består af hadefulde ytringer mod enkeltpersoner eller grupper. Og det er efter, at Facebook og medierne har redigeret opslagene.

Ud af den samlede mængde hadefulde ytringer er 22% rettet mod personer med etnisk minoritetsbaggrund og 21% er rettet

mod religion. Ud af alle de hadefulde ytringer rettet mod religion er langt størstedelen rettet mod islam – hele 86%.

Ifølge rapporten er konsekvensen af de hadefulde ytringer, at næsten halvdelen af de adspurgte Facebook-brugere i en Megafon-undersøgelse afholder sig fra at deltage i den offentlige debat på sociale medier.

(Kilde: Rapporten "Hadefulde ytringer i den offentlige online debat"⁷, Institut for Menneskerettigheder, 2019)

9: Obligatorisk forskningsbaseret undervisning i køn, ligestilling og mangfoldighed i folkeskolen, på ungdoms- og erhvervsuddannelser, samt på de videregående uddannelser

Alternativet foreslår, at det indgår som en integreret del i hele vores skole- og uddannelsessystem, at elever og studerende modtager forskningsbaseret undervisning i køn, ligestilling og mangfoldighed, så de får konkrete værktøjer til at identificere og reflektere over forskellige negative fremstillinger og forestillinger, der er undertrykkende for den enkeltes muligheder og frihed.

⁷ https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/ligebehandling_2017/old_rapport_om_hadefulde_ytringer_2017.pdf

10: Forskningsbaseret efteruddannelse i anti-racisme og anti-diskrimination for ansatte i den offentlige sektor

Alternativet mener, at det er en forudsætning for ligestilling og ligebehandling, at alle medborgere bliver mødt, anerkendt og accepteret som ligeværdige i alle dele af samfundet. Vi skal sikre, at borgere ikke oplever diskrimination i mødet med det offentlige. Diskrimination og usaglig forskelsbehandling foregår på mange måder, og kan være både direkte og indirekte, bevidst og ubevidst. Derfor er det vigtigt, at vi prioriterer et kompetenceløft med tilgængelig efteruddannelse til offentligt ansatte, der kan bidrage med relevant viden om diskrimination og praksiskompetencer for offentligt ansatte. Alternativet foreslår derfor, at alle ansatte i den offentlige sektor med undervisningsansvar, patientkontakt og borgerkontakt, samt politi- og fængselspersonale, skal modtage obligatorisk normkritisk uddannelse og/eller efteruddannelse i køn, ligestilling og mangfoldighed. Vi foreslår at afsætte 13 mio. kr. årligt til udvikling af et online læringsmiljø (engangsbeløb) samt til oprettelsen af en tilskudspulje som kan søges af virksomheder og institutioner.

11: Obligatoriske og forpligtende antiracistiske og antidiskriminerende indsatser og politikker i offentlige institutioner og arbejdspladser

Undersøgelser peger på, at personer med navne vi ikke opfatter som typisk danske, skal sende mange flere ansøgninger for at blive indkaldt til samtale end ansøgere med et navn vi opfatter som typisk dansk. Denne form for ubevidst diskrimination er en barriere for et lige samfund, fordi det er med til at begrænse den enkeltes livs- og handlemuligheder. Ligeledes er personer med minoritetsbaggrund statistisk set underrepræsenteret i dansk politik, hvilket giver et demokratisk underskud. Det samme gør sig gældende i nyhedsbilledet, og en analyse af Danmarks magtelite har vist, at kun én ud af knap 500 var ikke-hvid. Alternativet foreslår, at vi stiller forpligtende krav til offentlige myndigheder, institutioner og virksomheder om, at der arbejdes målrettet og aktivt for at sikre en øget repræsentation af personer med minoritetsbaggrund og for at sikre, at personer med minoritetsbaggrund ikke bliver diskrimineret. Det indebærer forpligtende målsætninger og politikker, der skal bidrage til inkluderende og mangfoldige arbejdspladser.

UBEVIDSTE FORDOMME SKABER MARKANT ULIGHED

Det Nationale Integrationsbarometer viser, at omkring halvdelen af medborgere med etnisk minoritetsbaggrund oplever diskrimination, som medfører, at de bliver stillet ringere i samfundet.

Et af de områder, hvor medborgere med minoritetsbaggrund oplever ulighed på grund af diskrimination er adgang til arbejdsmarkedet.

I en undersøgelse fra 2015 foretaget af Malte Rokkjær Dahl og Nils Søgård, sendte de to 800 fiktive ansøgninger – ligeligt fordelt mellem to fiktive ansøgere ud til 400 rigtige stillinger.

Den eneste substantielle forskel på ansøgninger var ansøgerens navn. Den ene ansøger havde et typisk dansk navn og den anden et mellemøstligt navn.

Undersøgelsen viste, at ansøgeren med det mellemøstlige navn skulle sende 52% flere ansøgninger for at blive indkaldt til samtalen. Sammenlignelige undersøgelser fra andre lande viser, at fravælgelsen ofte skyldes ubeviste fordomme.

FINANSIERING

Handlingsplanen vurderes at koste statskassen omkring 30 mio. kr. om året. Det finansieres ved en afvikling af en positiv særbehandling på to områder. Det gælder pensionisters fritagelse for at betale for lystfiskertegn og pensionisters rabat på udstedelse af pas (rabatten er i dag på kr 250 når passet fornyes hvert tiende år). Vi finder god balance i at afvikle en positiv og unødvendig særbehandling til fordel for en uacceptabel diskrimination

